

Da naša vas in naša mesta bilá bi vseh krivic oteta, naj slo-ga trdna, slo-ga zve-sta poveže delavca in kmetá

Slovenska vas

Kmet bodi svoj! Na svoji zemlji, v svojem domu, v svoji vasi, koderkoli slišijo se tvoji glasi, odločaj sam: takrat nastanejo ti boljši časi!

G l a s i l o s l o v e n s k e k m e č k e i n d e l a v s k e p o l i t i k e

Letnik II.

Izhaja dvakrat na mesec — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Trnovski pristan 14/I. — Rokopisov ne vračamo — Naročnina za en mesec din 2.—, za četrť leta din 5.—, za pol leta din 10.—, za vse leto din 20.—, za zamejstvo letno 1.— dolar
Oglasi se sprejemajo — Čekovni račun št. 17.493

Š t e v. 8

Dr. Dragotin Lončar:

V čem je bistvo našega gibanja

Slovensko delovno ljudstvo si v svoji nezadovoljnosti dostikrat daje duška s strastnimi besedami in robotnimi gibi. Zunanji znaki nezadovoljnosti so pa premalo, ker samo ž njimi si ne izboljšamo položaja. Dvojno je potrebno: jasna misel in pošteno delo.

Delovno ljudstvo se mora zavedati, da ne sme biti predmet, ki bi ž njim politiki delali kupčije, marveč naj postane osebek, ki si sam določa svojo usodo. Danes tega ni. Slovenski človek: kmet, delavec in izobraženec se vda za drobtinice. V svoji duhovni odvisnosti in politični neizšolanosti se obeša zdaj temu, zdaj drugemu, ker napačno upa, da si s tem pomore. Posameznik si morebiti res trenutno kaj izboljša: toda te mrvice gredo končno vendar iz njegovega žepa in poleg tega so še na škodo celoti. Ko bi se delovno ljudstvo zavedalo, da je v njem samem vsa moč in oblast, ne bi pričakovalo pomoči od nikoder drugod, kakor od svoje organizirane volje.

Naloga našega gibanja je prav ta, da vzbujamo to samozavest in voljo ljudstva, predvsem kmeta, ki tako rad polaga svojo usodo v roke drugim, ne da bi sam postal poleg delavca izhodišče in oblikovalec vsega javnega dela, ki naj bi nosilo njegov pečat. Težko je dopovedati preprostemu, od trdega življenja zbitemu malemu človeku, da je sam svoje sreče kovač. Boj za duhovno osamosvojitve v samega sebe je hud in počasen. Radiča so ob njegovem nastopu hrvatski kmetje sami skoraj kamenjali. Ljudje rajši verujejo vsaki neumnosti drugega človeka, kakor svoji preizkušeni pameti. In ta v sto in sto letih preizkušena pamet nam pravi, da ni žetve brez setve, da brez dela ni jela. V politiki tudi ni drugače. Kmet in delavec morata sama v boj za svoje pravice in nadzirati tiste, ki sta jim zaupala varuštvo svojih koristi.

Kakšna je tista misel, ki naj gresta zanj v boj z organiziranim, poštenim delom?

Danes preprosti človek težko najde pravo pot, ker se pojmi tako mešajo. Slovenski kmet in delavec ne moreta slepo posnemati niti zapadnoevropskega fašizma niti vzhodnoevropskega boljševizma, ker sta ta oba zrasla pod posebnimi pogoji tamkajšnje narave in zgodovine. Nemiški učenjak Diehl je v spisu o različnih sestavih človeške družbe dejal o svojih rojakih, da imajo nagibenje do enostranskega vztrajanja pri kakšnem nauku in da se podre-

jajo celoti, ki je enotna. Ali ni morebiti v tem poleg posledkov svetovne vojne iskati razlage, zakaj se Nemci danes oklepajo struje, ki pomeni umsko in narodno zenačenje.

O ruskem komunizmu, kakor ga je prvotno izvajala stranka boljševikov, je pa pisal «politični katekizem», ki ga je 1920. l. izdalo tajništvo bivše «Slovenske ljudske stranke», takole: Na Ruskem je gospodovalo samovladarstvo (absolutizem), kjer je bil velikanski del zemlje v rokah veleposestva, a uradništvo in častništvo je ravnalo z ljudstvom ošabno in surovo; med kmetom in delavcem na eni ter med bogatini in uradništvom na drugi strani je zijał skoraj nepremostljiv prepad. Zato je bila tudi revolucija nižjih slojev proti vladajočim in posedujočim temu primerno huda. Rusija je bila v družbenem oziru zelo bolna, zato je prišla operacija, ki je rezala brez usmiljenja. Če je rana n. pr. na nogi velika in ognojena ter se drugače ne da ozdraviti, potem je treba nogo odsekati. Kjer je pa mogoče bolezen ozdraviti z milejšimi sredstvi, ne bo nihče sekal noge.

In na Slovenskem? Ni nam treba hoditi po zglede drugim, čeprav se ne smemo zapirati vase, da bi ne videli in slišali, kaj se godi po svetu. Koreniniti moramo v svoji zemlji in namerno nadaljevati svoje izročilo. Slovensko izročilo sega od XVI. stoletja do današnje dobe. Dvoje pomembnih dogodkov označuje naš dvig v omiki in politiki. Leta 1551. sta izšli prvi dve slovenski knjigi in leta 1573. je bil največji slovensko-hrvatski kmečki upor.

Slovenska knjiga, ki so nam jo prvi ustvarili slovenski protestanti, je rabila jezik, kakršnega govorimo

in pišemo še danes; ž njim se je širila naša omika in nas vezala v narodno skupnost. Največji upor združenih slovenskih in hrvatskih kmetov je pa dal naši narodni skupnosti podlago, vsebino, ko je postavil slovenstvu politično-socialni cilj: samostojno kmečko državo južnih Slovanov.

Mnogokrat se pri nas omenja boj «za staro pravdo»; vendar je pri tem več besed kot dejanj, več omamljivega čustva kot zavednega dela. Poprečna naša javnost se ne zaveda, kaj je pomenilo leto 1573. za nas. Slovenski kmetje so se takrat združili s hrvatskimi, da si osnujejo svojo, od plemstva neodvisno državo, ki bi jo bili upravljali sami. Danes nam je treba samo dopolnjevati, kar so nam sporočili in s krvjo potrdili premagani predniki: združiti namreč slovenske, hrvatske in srbske kmete v skupni državi, da najde svoj prostor svobodna Slovenija v svobodni Jugoslaviji. Naši kmečki predniki so se bojevali z zemljiškimi lastniki, s plemstvom, za kruh in svobodo; danes se morata kmeti in delavec bojevati za isti namen z veleposestniki in s finančno-industrijskim kapitalom meščanstva. Naravna zaveznika sta si pri tem; oba naj bi črpala svojo moč iz domače zemlje, njene omike in zgodovine.

V tem je bistvo našega gibanja. Zavešno nadaljujmo izročilo svojih prednikov: prvih slovenskih izobražencev, ki so v pregnanstvu povzdignili našo kmečko govornico v književni jezik in nam tako oblikovali sredstvo za omiko, ter prvih slovenskih kmetov, ki so nam s krvjo skupaj s Hrvati pokazali narodni cilj, da ga zasledujemo v politiki in gospodarstvu.

Taka usoda čaka vse protiljudske stranke

«Hrvatski dnevnik» je dne 5. aprila objavil uvodnik, iz katerega ponatiskujemo naslednje vrstice:

«Dokler je bila na vladi JNS — njeni ljudje pravijo danes, da so bili samo pri vladi — so bili časniki polni poročil o njenih zborovanjih in sestankih. Vsak dan je prinesel kakšno «senzacijo». Take senzacije so prihajale posebno iz Hrvatske. Ni bilo mesta in vasi, v kateri ne bi bila imela ta stranka svoje organizacije. Ljudje so se kar pulili za to, da bodo vpisani. Radičevstvo je popolnoma izginilo. Dr. Maček je sedel v zaporu in nihče se ni zmenil zanj.

Nenchoma so sprejemali nekake resolucije, daľali so zaupnice vladi in naglašali kesanje zaradi doslejšnjih «zablod». Velikodušni predstavniki JNS so tolažil ljudi, naj se zaradi tega ne žaloste. Ministri so hodili na inšpekcijska potovanja, prejemale dnevnice in na potovanjih prirejale sestanke! na te sestanke so prihajali po navadi vedno isti ljudje. Tako so se ustvarjale organizacije in naglašala moč stranke, ki je baje obsegala vso državo.

Ni prešlo mnogo časa in prišle so volitve. In kaj smo videli? Dr. Maček je postavil svojo kandidatno li-

Uredništvo in uprava „Slovenske vasi“ želim vsem naročnikom, bralcem in somišljenikom vesele velikonočne praznike!

sto. Hrvatski narod je na to odgovoril tako, da je postavil na laž tiste, ki so trdili, da so tudi njega duhovno pridobili. Bilo je več okrajev, kjer je Jevtičeva lista dobila vsega nekaj desetih glasov, a glasovanje je bilo javno. Ljudje so tvegali celo svoj obsto, a dali so vendar duška svojemu srcu. Danes je tako majhna, da nima ta stranka več zborovanj niti neštevilnih sestankov niti zaupnic. Nihče ne dobiva častnega občanstva v občinah, na nikogar se ljudje več ne ozirajo. In vendar so bili to vse nekaki razkričani voditelji in podvoditelji. Poleg tega pa so bili vsi ti osrečitelji hrvatskega, srbskega in slovenskega ljudstva. Če je na travniku zrasla trava, je tudi to bila njihova zasluga. Ko je po vsem svetu vladala kriza, smo pri nas govorili samo o napredku; kajti mi krize sploh nismo imeli, ampak samo majhne težave, na katere smo lahko pozabili spričo tako dobre in skrbne vlade, ki je enako objemala tako Srbe, kakor tudi Hrvate in Slovence. Kmečko vprašanje se je kar na veliko reševalo. Kmeta so reševali dolgov, delale so se ceste in pota, izvajala se je nacionalizacija podjetij. Medtem ko je v nekaterih drugih državah vladala diktatura, pri nas diktature sploh ni bilo. To je bila samo avtoritativna demokracija, in kdo ne bi bil za demokracijo, če je avtoritativna? Svobode je bilo na pretek za vse, razen za tiste, ki niso priznavali te avtoritete. Ta stranka je bila v pravem pomenu besede idealistična: ni delala razlike med Srbi, Hrvati in Slovenci, ker JNS je bila vsedrjavna stranka, ki je niso delali od zgoraj. Vsa njena moč je prihajala od spodaj, iz širokih slojev in zato ni uporabljala sile in groženj. Upravne oblasti se sploh niso vmešavale v politiko. Okrajni glavarji niso spremljali agitatorjev JNS na razne konference. Srbi, Hrvati in Slovenci so lahko mirno spali, ker je nad njimi bdel in jih varoval genij velikega voditelja Uzunovića in Jevtića.

Tako je bilo nekdanj, a danes? Treba se je samo sprehoditi po naših vaseh in mestih, da vidimo, kako je bilo to vse le navidezno. Vse tisto propagandno gradivo, s katerim smo bili kar obsuti, je čez noč postalo predmet smeha in zaničevanja. Prej so se iz njega norčevali tajno, a kasneje javno in na ves glas. Veliki voditelji in podvoditelji so se spre-

nili v majhne figure, ko so odšli s položajev, na katere so se bili povzpeli. Danes jim ne preostaja drugega, kot da se pred svojo popolno likvidacijo posvetujejo pri zaprtih vratih in razmišljajo, kako bi se rešili iz orehove lupine, katero so nam predstavljali kot veliko in močno ladjo. Posrečilo se jim je edino to,

da so postali zgled, kakšna usoda čaka vse žabe, ki se napihujejo. Življenje pa gre svojo pot, ljudstvo misli s svojo glavo in se oklepa z vsem srcem tistih, ki so bili vedno z njim, ki so z njim vred trpeli in ki ga nikoli niso zapustili. JNS je preteklost, a ljudstvo je sedanjost in bodočnost.»

Zunanjepolitični pregled

Ljubljana, 11. aprila 1938.

Nemčija.

Tu se je končala velika propaganda za glasovanje o priključitvi Avstrije. Udeležili so se je vsi voditelji iz Nemčije s Hitlerjem in Göringom na čelu. Uspeh je tak, kakor ga je bilo edino mogoče pričakovati, da se je namreč 99 odstotkov vseh za glasovanje upravičenih Nemcev izreklo za priključitev. Židje seveda niso smeli glasovati.

V zvezi s priključitvijo bivše Avstrije moramo omeniti značilno izjavo, ki jo je dal časnikarjem sin Miklasa, ki je trdil, da oče kot predsednik republike ni odobral Sušnikove politike in je z nejevoljo pristal na njegov plebiscit. Povedal je tudi, da je njegova sestra bila že dolgo časa navdušena članica Hitlerjevih društev.

Značilna je tudi vloga, ki jo ima avstrijski kardinal Innitzer. Bil je prej vedno pristaš Dolfusove in Sušnikove politike in so ga za to politiko imeli tudi soodgovornega. Nastopal je proti preganjanju Židov. Sestavil je celo za Sušnikov plebiscit javen poziv.

Po plebiscitu pa je obiskal takoj državnega kancelarja Hitlerja. Skupno z avstrijskimi škofi je napisal pismo za plebiscit, ki je bilo naklonjeno — Hitlerju. To pismo po vsebini ni ustrezalo naukom cerkve; posebno so kardinalu Innitzerju zamerjali, da ga je končal s klicem: «Pozdravljen Hitler». Do sedaj so kardinali pozdravljali le s «Hvaljen Jezus».

Italija

nasprotj vsem tem dogodkom »

pričakovali. Vedno se ponavljajo članki, ki opozarjajo na nov položaj. Tudi hitrejša zblíževanje Anglije in Italije ima svoj delen vzrok v teh dogodkih. Značilno se govori tudi o približevanju Italije Franciji.

Iz domače politike

Zahvala. Volilcem dragatuške občine, ki so ob priliki volitev dne 27. marca pokazali svojo neustrašnost in upravičen odpor proti nasilju, izrekam v svojem, kakor tudi v imenu kandidatov na našem volilnem seznamu, iskreno hvalo. Šli smo v boj brez kompromisov in smo lahko zadovoljni z uspehom, ki smo ga dosegli proti dvema nasprotnikoma, združenima na nasprotni listi. Tistim pa, ki so zaradi odvisnosti morali kloniti, kličem: Nazaj v kmečke vrste, ker vsake sile je kdaj konec!

Kuzma Franc, kmetovalec

Pusti Gradec, občina Dragatuš.

Španija.

Tu so v zadnjem času frankovci silno napredovali. Zavzeli so velik del Katalonije, vendar do morja le niso mogli priti. Svet je že pričakoval, da Franco sedaj popolnoma zmagal in da pride tako do konca vojne. Vendar so čete republikanske vlade Francovo ofenzivo ustavile.

Kitajska in Japonska.

Že v pričetku teh zunanjepolitičnih poročil smo izrekli upanje, da se bodo japonski imperialisti v svojih načrtih mogoče le zmotili. Danes se kažejo že določni znaki, da se tako tudi zgodi. Kitajcem je njihova ofenziva s severa popolnoma uspela. Premagali so dve japonski diviziji pri Tajer Čungu. Japonci so začeli bežati, a Kitajcem se je posrečilo, da so jih obkolili.

Časopisi so pisali, da so Japonci že prosili Anglijo za posredovanje. Zmaga Kitajcev bi bila odločilna in usoden udarec ne samo Japonski, temveč tudi imperialistom vsega sveta.

Francija.

Tu se je ravnokar vršila vladna kriza. Padla je druga vlada socialistična Bluma, ki je zahteval široka pooblastila in je v skupščini zmagal, v senatu pa propadel. Že dalj časa se je govorilo o vladni narodne združitev — misel je Blumova. Tako vlado naj bi sestavil bivši vojni minister v Blumovi vladi radikal Daladier. To se mu ni posrečilo. Sestavil je vlado, ki obsega poleg radikalov tudi nekatere zmerne desničarske skupine. Važno pa je, da je to prva vlada, ki ni vlada ljudske fronte, odkar ta obstaja. Daladier je popolnoma odvisen od socialistov, ki niso v vladi, a so izjavili, da ga bodo podpirali, kadar pojde za koristi, ki se bodo ujemale z delavskimi. Če ga bodo socialisti podpirali, bo imei za seboj veliko večino v parlamentu.

Položaj, v katerem je Daladier, pa ne more jamčiti za potrebno stalnost in je ta rešitev krize samo začasna. V—č.

Delavski shod v Ljubljani

Dne 27. marca t. l. je bil v Ljubljani političen shod socialno demokratičnega delavstva, na katerem se je vodstvo socialne demokracije ob velikem navdušenju delavstva javno izreklo za srbsko-hrvatski sporazum in Združeno opozicijo. Glavni govornik dr. Topalović iz Belgrada je poudaril zlasti naslednje misli: Socialisti v načelu sprejemajo sporazum, ki je največji dogodek notranje političnega razvoja zadnje dobe. Politično življenje v Jugoslaviji je v krizi, ki se da rešiti le z uvedbo demokracije, s svobodo političnega or-

ganiziranja in svobodnimi volitvami narodnih zastopnikov. Izvedba sporazuma ne pomeni razbitja države, kakor to s slabim namenom trdijo nasprotniki, ampak jamči le enakopravnost vseh narodov v njej. Oblika in vsebina sporazuma sta za vsakogar dovolj jasni in točni. Socialisti so pripravljene podpisnikom sporazuma pomagati in zahtevajo, da se razveljavijo sedanji politični zakoni in uvedejo novi, ki bodo zagotovili popolno demokracijo in parlamentarni način vladanja.

Centralistične stranke so proti narodni pridobitvi Slovencev

S posebnim pooblastilom sta narodna skupščina in senat odobrila ustanovitev slovenske «Akademije znanosti v Ljubljani». Pri razpravi v senatu je napadel glavni govornik JNS dr. Andjedinović ustanavljanja posebnih akademij za Slovence, Hrvate in Srbe, češ da bi zadostovala ena sama v Belgradu. Prav tako je zahteval glavni govornik stranke JRZ dr. Vojnović od vlade, da mora biti prežeto vse njeno delo z načelom popolnega narodnega edinstva (ki pozna samo «jugoslovenski» narod) in da naj odpravi samostojne akademije kakor tudi samostojnost univerz. Tako je bilo v Belgradu.

V Sloveniji pa še vedno trdijo somisljeniki JRZ kakor tudi JNS, da so zavedni Slovenci, ki zagovarjajo slovenske narodne pravice in zahteve.

Shodi združene opozicije v Srbiji

Zaradi bližnjih volitev v narodno skupščino je začela srbska Združena opozicija z živahno volilno agitacijo po raznih krajih Srbije. Shodi so dobro obiskani in ljudstvo se odločno izjavlja za demokracijo in demokratično rešitev narodnostnega vprašanja v Jugoslaviji.

Vodstvo Združene opozicije je imelo skupno z zastopniki Hrvatov v Belgradu konferenco, na kateri so razpravljali o političnem položaju v državi. Prihodnja skupna konferenca vodstva Združene opozicije bo v kratkem v Zagrebu.

JRZ in demokracija

«Samouprava», glavno glasilo JRZ za vso Jugoslavijo poroča, da je baje prestopilo 1. aprila t. l. 300 članov JNS v JRZ, ker so uvideli «da je JRZ edino stranka, ki lahko zajamči in ohrani državno in narodno edinstvo». Mi smo že ves čas trdili, da sta JRZ in JNS slični stranki s podobnimi programi in v takih strankah se članstvo pač lahko menjava.

Bolj zanimiva je izjava, ki jo je dal ob tej priliki minister Janković o stališču JRZ do demokracije. Rekel je: «Naš režim označujejo mnogi kot nedemokratičen, mnogi ga označujejo za preveč demokratičnega, a jaz sam odkrito povem, da imajo eni kot drugi prav. Mi smo demokratični tam, kjer demokracija ne more škodovati narodu, narodnim in državnim koristim, a nismo in ne bomo (demokratični), kjer bo to škodovalo koristim državne celote in narodnega edinstva.»

Kot vidimo, zagovarjajo tudi voditelji JRZ načelo, ki je vodilo ravnaje JNS ves čas njene vlade: da je namreč «narodno edinstvo» (ki zanikuje obstoj treh narodov v Jugoslaviji in utemeljuje centralizem) vrednota, ki se ji mora ukloniti tudi demokracija in da je upravičeno tudi

nedemokratično (proti ljudsko) vladanje, če je «narodno edinstvo» v nevarnosti.

Slovenci, ki smo narodno zavedni in demokratični, se s takimi načeli ne moremo strinjati.

Zmanjšanje državnih dohodkov

Po podatkih finančnega ministristva so znašali državni dohodki v februarju l. 1938. 881 milijonov din. V primeri z lanskim letom so padli državni dohodki v februarju za 47 milijonov din.

Kakor znano je bil sestavljen letošnji državni preračun v pričakovanju, da se bodo državni dohodki v primeri z lanskimi zelo povečali in je zato tudi za 1270 milijonov večji od lanskega. Številke pa kažejo, da so nasprotno dohodki celo občutno padli in gospodarstveniki računajo, da bo morala vlada ali omejiti izdatke ali pa naložiti nova davčna bremena, če ne bo hotela končati preračunskega leta z velikim primanjkljajem.

Uradne ure: Somišljenike, naročnike in bralce opozarjamo, da uradujemo v uredništvu vsako sredo in soboto dopoldne od 9. do 12. ure. V tem času poravnate lahko tudi naročnino.

Pobrano in prebrano

V Belgradu je bilo lansko leto sezidanih 320 novih hiš v vrednosti 200 milijonov dinarjev.

Trgovska družba «Prizad», ki tudi pri nas kupuje žito in ga prodaja drugim državam, je imela prejšnje leto 100 milijonov dinarjev čistega dobička. Pri izvozu v druge države je nekaj ljudi zaslužilo težke milijone. Pri teh se zbirajo sadovi kmečkega dela.

V ostalih banovinah, kjer nimajo važnih mednarodnih cest kot pri nas, skrbi država za 42,1% vseh cest, v Sloveniji pa samo za 18%. Za najnujnejša dela pri ureditvi hudournikov bi potrebovali 150 milijonov dinarjev, prejeli pa smo samo 17 milijonov. Tako se nam godi, ker sami sebi ne gospodarimo.

Na zborovanju celjskih trgovcev so med ostalimi tudi povedali, da ima veleblagovnica Ta-Ta, ki ji je sedež v Belgradu, dnevno 200 do 300.000 dinarjev prometa, davkov pa je plačala v desetih mesecih samo 1500 dinarjev.

Privilegirana agrarna banka, kateri plačujejo kmetje svoje obroke, je dovolila do konca lanskega leta za 610 milijonov posojil. Od tega je odpadlo na Slovenijo 87.000 dinarjev ali v odstotkih povedano 0,0142 odstotkov.

V Bolgariji so sedaj končane volitve v državni zbor. Ker so bile tam politične stranke že delj časa razpuščene, še ni popolnoma jasno, kdo je prav za prav zmagal: ali vlada ali opozicija. Vlada trdi, da je dobil od 160 poslancev 109, nasprotno pa prvi demokratična opozicija, da ji pripada 93 poslancev, vladji pa le 67. Izmed opozicionalnih poslancev je 40 bivših zemljoradnikov, 7 bivših socialistov in 7 bivših komunistov. Nekaj jih pripada manjšim skupinam, drugi so še neopredeljeni.

Češkoslovaška vlada je določila za osuševanje ozemlja ob reki Tisi 160 milijonov čeških kron. Pri nas ima-

mo tudi veliko podobnih potreb, a ni denarja za to.

Francoska «Zveza kmečkih društev», v kateri je organizirano kmečko ljudstvo, je poslala predsedniku francoske republike odprto pismo, v katerem pravi: «Mi, kmečko ljudstvo, ki dajemo v mirnem času državi svoje delo, v vojni pa svojo kri, zahtevamo, da soodločamo tudi v političnem področju. Francija je lahko prepričana, da bomo mi branili mir odločno in ponosno.»

Angleška delavska stranka zahteva od svoje vlade, da zavaruje male narode.

Poljski socialisti zahtevajo razpust sedanjega protiljudskega parlamenta in razpis novih demokratičnih volitev. Zahtevajo tudi zvezo Poljske s Francijo.

V **Nemčiji** so narasli državni dohodki (davki in druge dajatve) od 6 in pol milijard na 14 milijard.

Kitajsko ljudstvo živi že od nekdaj od poljedelstva. Prej je bila zemlja last cesarja, pozneje pa so si jo prisvojili višji uradniki in vojaki, katerim so morali kmetje tlačaniti. Kmečko ljudstvo je imela vedno manj zemlje, a je vedno bolj naraščalo. 80% kmetov obdeluje tujo zemljo. Veleposestnikov in uradnikov je na Kitajskem 10% in imajo v lasti 70% vse zemlje. Siromašno ljudstvo, ki ga je 65%, pa ima v lasti le 10% vse zemlje. Kitajci obdelujejo zemljo zelo marljivo in na silno star način, zato je tudi njihovo življenje zelo težko. Plodove njihovega dela uživajo drugi. Vsa kitajska zgodovina je v znamenju kmečkega boja za izboljšanje življenjskih pogojev. V nekaterih pokrajinah so imela ta prizadevanja kmečkega ljudstva uspeh in ljudstvo si je ustanovilo svoje kmečke demokratične republike.

Danes hočejo japonski bogataši z vojno uničiti kitajski narod, a ta narod ne bo nikoli propadel, ker je njegova moč v njegovi zavesti in trdni volji po napredku.

Kitajska kultura je stara že tisočletja. Najstarejša pesem kitajskega

ljudstva, ki se je ohranila do danes, je «Pesem zemlje». Nastala je v 24. stoletju pred Kristusovim rojstvom. Opisuje prevelike davke in o tem, kako nepotrebna je nasilna vlada nad ljudstvom.

Razdelitev zemlje v Nemčiji. Nemčija hoče vedno več zemlje, ker je baje prenaseljena. Bivši cesar Viljem II. ima 75.000 hektarjem zemlje in je najbogatejši posestnik v Nemčiji. Njemu sledi knez Pless, ki ima 50.000 hektarjev zemlje. 4000 severnonemških junckerjev (podeželskih plemičev) ima v posesti več zemlje kot milijoni nemških malih kmetov.

V časopisu **draždanske Hitlerjeve mladine** čitamo:

Oboroževanje. Letošnji francoski vojni preračun je dvakrat večji kot leta 1931, nemški 18 krat, ameriški skoraj 2 krat, angleški 5 krat, italijanski 5 krat in japonski še več kot 5 krat.

V **Franciji**, eni izmed najbogatejših evropskih držav, gre polovico državnih dohodkov za odplačevanje dolgov iz svetovne vojne, ena četrtina dohodkov pa za oboroževanje, ostali četrt pa mora zadovoljiti vse druge potreb. Država je prisiljena, da si vsako leto sposodi milijardo frankov. Tako je v Franciji; kako pa je v drugih državah, kjer je manj bogastva in se mnogo huje pripravljajo za vojno, lahko sami razmislimo.

Gospodarstvo demokratične Češkoslovaške. Leta 1920. so pridelali v Češkoslovaški 22% premalo pšenice, 1936. leta pa je bilo že 3% preveč; ječmena je bilo 1920. leta za 11% premalo, 1936. leta pa za 16 in pol % preve; koroze je manjkalo 1920. leta 45%, 1936. leta pa samo 29%.

Vztrajajte v boju za dosego svojih cloveških pravic in vedite, da je vztrajnost in neomahljivost porok slovenskega delavnega ljudstva!

Vestnik „Sloge“

gospodarske in podporne zadruge slovenskih kmetov in delavcev

Kako se ne sme delati

Kakor smo že poročali v «Slovenski vasi», je lansko leto toča potolkla velik del pridelkov v občini Kozje. Občinska uprava je dobila brezplačno vozovnico za prevoz enega vagona koroze. Ne da bi sama naročila koroze, so izročili vozovnico tukajšnjemu trgovcu Francu Pavku, da je koroze on naročil. Žalostno je, da občinska uprava sama nima toliko kredita, da bi naročila vagon koroze, ampak je morala stvar oddati trgovcu. Koroze so oddajali po din 1.35 za kg, a sosedne občine, ki so same naročile koroze, so jo oddajale po din 1.10 do 1.15. Samo pri nas v Kozjem smo imeli tako izjemno in višjo ceno. V tem lahko spoznamo, koliko socialnega čuta imajo sedanji naši upravitelji občine za obubožanega kmeta, bajtarja in delavca.

Seveda je stvar prišla na dan in sedaj se izgovarjajo, da so ta postopek zakrivil drugi in da ni njih krivda, če je bila koroza tako draga. Mi pa vemo le eno: Ako ne bi imeli svoje zadruge «Sloge», bi bila ko-

ruza še dražja in trgovci bi kmete še bolj pritiskali. Tako pa je zavednost naših zadrugarjev, ki so koroze skupno naročili, to preprečila.

V vsej stvari pa je vendarle dobro, da so nekateri gospodje, ki se tako radi trkajo na prsi, kako vneti so za ljudske potrebe, pokazali svojo pravo barvo še ob pravem času.

Hrvatski poljedelski delavci so se organizirali v «Gospodarski Slogi» in se v njenih vrstah bojujejo za svoje pravice. Letos so prvič javno nastopili, in sicer pri štrajku v okolici Osjeka. Uspeh je bil ta, da so jim zvišali plače za 25—50 odstotkov in znaša danes poprečna mezda dnevno din 20.—.

Poljedelski delavec dela na leto približno 175 dni. V Slovenskih goricah, Halozah itd. zaslužijo viničarji, ki delajo v vinogradih in na polju, dnevno po 6 do 8 dinarjev. V vsem letu dobe torej 1220 dinarjev in s tem naj preživljajo sebe in svoje družine. Tudi pri nas bo le organizacija in skupnost prinesla boljše življenjske pogoje delovnemu ljudstvu.

Pri občinski licitaciji lova v Veliki gorici na Hrvatskem, je prevzela lovišče v zakup «Gospodarska Sloga» in to za mnogo nižjo ceno, kakor je bila poprej. Zagrebški lovci so se pritožili in licitacija se je morala ponoviti. Pri ponovni licitaciji pa je ljudstvo zagrebško gospodo nagnalo in lovišče je ostalo «Gospodarski Slogi». Zdaj bodo kmetje lahko trebili divjačino po svoji lastni uvidevnosti in potrebah.

V Slogi je moč!

Hrvatska «Gospodarska Sloga» skrbi za pravočasno čiščenje sadovnjakov in čim številnejšo saditev mladega sadnega drevja.

Zadrugarji organizirajo skupno cepljenje živine proti kužnim boleznim, skupno kupujejo potrebna sredstva in pri tem mnogo prihranijo, ker je skupen nakup veliko cenejši.

Skupno kupujejo tudi modro galico, umetna gnojila, semena, cement itd. Dalje si pomagajo pri spomladanskih delih, oranju, kopanju, setvi, gnojenju itd., da bo vse delo pravočasno opravljeno. Skrbijo, da imajo vsi dovolj dobrega semena.

V **Sloveniji** je bilo od leta 1919. do leta 1938. ustanovljenih 1409 novih zadrug, 492 jih je napovedalo likvidacijo, 23 jih je prišlo v konkurz, 451 pa jih je bilo izbrisanih iz zadrugnega seznama.

Dopisi

Kmečka žena vstaja

(Dopis zavedne Slovenke).

Tudi me slovenske žene mislimo in čutimo isto, kar sta povedali dve srbski kmečki ženi glasno in odločno na občnem zboru «Seljačkoga kola», organizacije, ki skrbi za izobrazbo srbskega ljudstva.

Prva je dejala: «Malo žensk nas je tukaj zbranih, dobro pa je, da nas je vsaj toliko. Govore nam vedno, da politika ni za ženske. To je napačno! Kadar bomo tudi me razumele pomen političnega dela, tedaj bomo tudi na tem področju pomagale svojim možem. Takrat bomo spoznale, da s političnim delom skrbitimo tudi zase in svoje otroke. Tedaj bomo še bolj skrbele za svoje družine in tudi otroke bomo znale vzgajati za življenjski boj. Mati je najboljša učiteljica, zato mora vedeti, kako bo otroka učila. Tudi naša dolžnost je, da se bojimo za izboljšanje svojih življenjskih pogojev.»

Druga pa je rekla: «Zamerijo nam, ker ničesar ne znamo. Saj ničesar znati ne moremo, če nas ni nihče učil. Zamerijo nam, ker ne znamo negovati svojih otrok. Mi bi že znale negovati svoje otroke, toda s čim naj jih negujemo, če pa smo revne in jih nimamo s čim. Ko se naši življenjski pogoji izboljšajo, bomo napravile vse, da bo tudi našim otrokom boljše. Zato pa se moramo učiti. Tudi me bi rade hranile svoje otroke z jajci in mlekom, a moramo vse to prodajati, da dobimo denar za obleko in obutev, kruh in sol.»

Žalostne, a resnične so te besede dveh srbskih kmetic. Slovenske žene nismo dosti na boljšem. Tudi na nas padajo podobni očitki. Zato je naša dolžnost, da se za dnevna politična vprašanja zanimamo in podpiramo svoje može pri njihovem političnem delu ter skrbitimo, da bomo tudi me kdaj v politikij dejansko nastopale. Politika je usmerjevalka našega javnega in zasebnega življenja, zato ključem vsem slovenskim kmečkim in delavskim ženam: «Več zaimanja za politiko!»

P. M.

Dopis iz Slivnice pri Celju

Občinske volitve so za nami. Od 635 volilnih upravičencev se je volitev udeležilo samo 235 in vse te glasove je dobila lista JRZ, ker mi svoje liste nismo niti hoteli postaviti. Gospod župan Jagodič Jože je namreč izdal letake, v katerih je bilo med drugim povedano tudi tole: «Čim večje bo število volilcev in čim bolj bomo držali skupaj, tem več

podpor in drugih ugodnosti moremo pričakovati od višjih oblasti». Podoba je, da nas hoče s takim letaki vzgojiti res za prave berače. Čudno je, da se v dvajsetem stoletju še najdejo ljudje, ki uporabljajo taka volilna sredstva, ki spadajo v srednji vek, ko je kmet tlačanil in bil navaden suženj posvetne in cerkvene gosposke. Nekateri odborniki so tudi agitirali s tem, češ, čim večja bo volilna udeležba, tem večji kredit bomo imeli pri gospodi, a pri odločilnih oblasteh bodo spoznali, da je to res župan, ki se poteguje za ljudske koristi in ljudje za njega. Izid volitev je pokazal, da ima le malo somišljenikov, ki so se slepo pokorili njegovi drobtinčarski politiki.

Dopis iz Dobja pri Planini

Ako pogledamo po sosednjih občinah, vidimo, da skoraj povsod pravljajo občinske kolovoze. Pri nas v Dobju smo bili v tem pogledu že od nekdaj zadnji in smo še danes. Gospodarili so vedno le taki ljudje, ki so poznali samo sebe, a občani so jim bili deveta briga. Pričakovali smo, da bo sedaj kaj boljše, ko smo se pridružili občini Planina. Kakršen je položaj danes, pa lahko rečemo, da smo prišli iz dežja pod kap.

Seveda pa to še ni vse. Tudi naše doklade so nam občutno povečali in namesto nekdanjih 84%, moramo sedaj plačevati kar 120% doklade, kljub temu pa bivša občina Dobje za svoje potrebe ne dobiva tistega deleža, ki bi ji pripadal.

Ljudstvo vse to vidi in si želi spremembe, toda ti, ki danes gospodarijo, se take spremembe boje in nam pravijo, da smo komunisti. Na podoben način odganjajo tudi kmečke žene, ki prihajajo na občinsko upravo po svojih opravkih, in smo zato prisiljeni, da se obračamo na višje oblasti, kar je pa zvezano z velikimi stroški. Sicer pa je za nas občane to samo šola za bodoče volitve, kakršnekoli bodo. Združena ljudska volja bo odpihnila vse protiljudske veljake, ki so bili veliki v obljubah, a so danes navadni strankarski priganjači, ki poznajo samo ukaze od zgoraj, nečejo pa slediti ljudski volji.

Doboviškove obljube

(Dopis iz Pilštajna).

Kakor so poročali že drugi listi, je dr. Dobovišek sklical 13. februarja sestanek svojih osebnih zaupnikov v Mestinju. Vabil jih je zato, da bi jim razložil gospodarski položaj šmarškega okraja in jih prepričal, da gospodarski položaj zahteva od njega,

da gre v parlament, kjer bo ljudem lahko kaj pomagal.

Takratna njegova izvajanja so dokazovala, da se je oprijemal vsake bilke, ki bi bila lahko opravičila njegov protiljudski korak in ga rešila lastne gospodarske stiske. To so vsi navzoči lahko takoj spoznali. Govoril je tedaj predvsem o tem, kako potrebno je, da gre v Belgrad, saj so v šmarskem okraju ljudje, ki nimajo niti za sol. Povedal nam je tudi nekaj o svojem zasebnem položaju in dejal, da ne bi rad videl, da bi mu prodal posestvo na javni dražbi. Obljubil je tudi, da bo takoj po svojem vstopu v parlament, začel prirejati velike javne shode in nam tedaj povedal, kaj vse je dosegel v Belgradu. Pretekla sta že dva meseca, odkar je odjadril v Belgrad, a do danes še ni priredil nobenega shoda in tudi ni povedal, kaj je tam dolje dosegel za svoje revne volilce.

Podoba je torej, da so pričakovanja neugodna in da za Veliko noč kmetje ne bomo imeli kruha osoljenega s tisto soljo, ki nam jo bo dr. Dobovišek preskrbel iz Belgrada. Kakor pa zvemo, tudi s tistimi dnevnicami, ki so ga najbolj gnale v parlament, ni nič in se mu menda danes ravno tako godi, kakor nam kmetom, kadar nimamo soli. Prav je tako!

A. M.

Dopis iz Tesliča na Hrvatskem

Zelo sem zadovoljen s «Slovensko vasjo». Le delajte po načrtani poti naprej in prav gotovo si bomo tudi Slovenci pribojevali boljše čase. Dobro bi bilo, če bi list mogel postati tednik. Tukaj sem sam Slovenec; zato pri razširjenju lista ne morem prav nič pomagati, občutim pa živo potrebo po tem, če bi list prihajal med nas vsak teden. Sem kaj pošiljajo kar na debelo take srbske časopise, ki se za kmeta in delavca sploh ne zmenijo. Ne vem, kdo vse to plačuje. Hrvatsko demokratično časopisje pa ovirajo kolikor se da. Pravijo, da smo bratje; toda kakšno neki je to bratovstvo.

«Slovenske vasi» naj se oklene čim več mladih političnih delavcev, ki so pošteni in ne mislijo zgolj nase. Napisal bi še kaj več, pa zelo slabo vidim. Bodite iskreno pozdravljeni.

O. D., tesar.

Kč.:

Razgovor z dopisniki

Nekateri dopisniki nas sprašujejo, kdaj in kakšne bodo volitve v državno zbornico in ali naj se somišljeniki že pripravljajo nanje. Ne vemo, kdaj bodo in tudi tega ne vemo, ali bodo javne ali tajne, Res je samo to, da poteče prihodnja spomlad doba petomajske Jevtičeve skupščine; res je pa tudi, da so nekateri ministri sedanje JRZ vlade napovedali volitve.

Naši dopisniki pričakujejo in si žele tajnih volitev. To želi vsa demokratična javnost. Ko smo volili tajno, smo se lahko svobodno odločili za tisto skupino, za katero smo bili prepričani, da nas bo najbolje zastopala in izvrševala ljudsko voljo. Tiho je zdrknila kroglica v eno izmed skrinjic in nikomur ni prišlo na misel, da bi volilca prisilil, koga naj

voli ali da bi ga celo podkupoval. Vsak kandidat je lahko agitiral zase predvsem z obljubami, a ne z grožnjami in denarjem. Ljudstvo pa je njegove obljube presojalo potem po njegovih delih. Tedaj je bilo mnogo ljudi, ki so na obljube kaj dali, a večina ni dosti razmišljala o sebi in državnih vprašanjih. Za te so moral misliti drugi. Takih volilcev je še danes precej in jim je vse enako, ali so volitve javne ali tajne. To so kimavci. Tisti pa, ki smo spoznali, da si more boljše življenje pribojevati samo svobodno in združeno ljudstvo samo, se zavedamo važnosti tajnih in svobodnih volitev. Če pa bi bile kljub ljudski volji prihodnje volitve zopet javne, potem mo-

ramo vedeti, da bodo javne samo pri javnih volitvah. Pri javnih volitvah ne morejo svobodno spregovoriti tisti stanovi, ki so odvisni duhovno ali gospodarsko. Slovenski kmet in delavec pa tudi pri javnih volitvah lahko svobodno spregovorita, saj sta odvisna samo od svojega dela. Zato odgovarjamo vsem tistim dopisnikom, ki nas vprašujejo o načinu prihodnjih volitev, naj se že pripravljajo nanje, da bo ljudstvo pripravljeno tudi v tem primeru, če bi bile javne. Petomajske so bile javne in vendar je hrvatski kmet pogumno nastopil, a tudi sloveski kmet je odšel za protivladno listo okrog 40.000 glasov in s tem dokazal svojo politično zrelost.

Po priključitvi Avstrije k Nemčiji

Z neverjetno naglico hoče Nemčija izkoristiti položaj po priključitvi Avstrije k Nemčiji, na gospodarskem, kakor tudi na političnem področju.

Napovedan je že obisk nemškega zunanjšega ministra Ribbentropa, ki bo v najkrajšem času obiskal Budimpešto, Belgrad, Bukarešto, Sofijo, Atene in Ankaru, torej predvsem balkanske države. Namen teh obiskov je poglobitev gospodarskih in političnih odnosov med Nemčijo in balkanskimi državami.

Nasledek tega bo po vsej verjetnosti tekmovanje med velikimi državami

Zaradi novega položaja je namreč nastal popoln preobrat v udeležbi inozemskega kapitala v Jugoslaviji. Avstrija je bila s svojim kapitalom (366,2 milj. Din) na 7. mestu, medtem ko je znašala udeležba nemškega kapitala v Jugoslaviji samo 54,6 milj. Din, kar predstavlja komaj 0,88% skupnega inozemskega kapitala in je bila poprej na 14. mestu. Po priključitvi Avstrije k Nemčiji so se te razmere bistveno spremenile, tako da znaša nemški kapital skupno z nedavno

investiranimi 100 milj. Din okroglo 520 milj. din in sedaj je na petem mestu.

Največ kapitala v Jugoslaviji ima Francija, in sicer 1056 milj. Din, Anglija 873 milj. Din, Češka 741 milj. Din, Švica 707 milj. Din; nato slede Nemčija s 520 milj. Din, Italija s 498 milj. Din, USA s 424 milj. Din itd. Inozemski kapital v Jugoslaviji znaša samo od teh sedmih držav 4820 milj. Din. Ako se bodo ti dogodki razvijali s toliko naglico, bo postala Nemčija kmalu največji udeleženec tujega kapitala v Jugoslaviji.

Še cela vrsta drugih gospodarskih in političnih odnosov je, v katerih se nam obeta popoln preobrat. Izmed najvažnejših je pač sprememba v rečnem prometu na Donavi. Do sedaj je zavzemala Nemčija v tonaži rečnega prometa tretje mesto; s priključitvijo Avstrije pa se je povzpela na prvo mesto, s čimer se je položaj na Donavi na mah spremenil. S tem je podana tudi na Donavi priložnost

Razvila se bo huda tekma med Nemčijo in Malo antanto, ako ne pride kmalu do gospodarskih razgovorov in zaključkov tudi glede Donave.

KOREN PETER

PREJE ŠTERK

trgovina v Črnomlju v Beli Krajini

želi vsem svojim odjemalcem veselo Veliko noč

VEBER JOSIP

trgovina z mešanim blagom

v Predgradu pri Starem trgu ob Kolpi

želi vsem svojim odjemalcem vesele velikonočne praznike

Zahtevajte pri urarjih le
JUNGHANS
ure, ker so prvovrstne!

Za pravice slovenskega jezika, omike in gospodarstva

Ministrstvo prosvete je namerala urediti državno tiskarno v Belgradu tako, da bi bila imela izključno pravico tiskati in zalagati tiskovine za državne in šolske potrebe, učne knjige (z nekaj izjemami) in učila, zvezke za šolske in domače vaje, risanke itd. Proti temu so nastopili tiskarnarji, knjigožrčki in tiskarski delavci iz vse države.

Za nas Slovence bi takšna uredba pomenila še posebno škodo ne le v gospodarskem, ampak tudi v jezikovnem, šolskem in narodnokulturnem oziru. Zato so bili proti njej tudi naše šolske in kulturne ustanove, ker bi bil to nov način izenačevanja in našega zapostavljanja.

«Slovensko društvo» v Ljubljani je izdalo poseben razglas, ki je bil objavljen v tedniku «Slovenija» z dne 25. februarja t. l. V njem je dokazovalo tehnično višino naših tiskarn, katerih bistvena sestavina je tudi naša učna knjiga, ki mora biti pisana iz naših domačih razmer. Kot soustanovitelji te države imamo pravico do svobodnega kulturnega in gospodarskega razvoja, a ne, da se naš jezik zapostavlja, ko dobimo vse polno državnih tiskovin brez slovenskega besedila. Učne knjige, ki bi bile v slovenščini tiskane v Belgradu, bi bile jezikovno silno spačene, kakor nam dokazuje vsakdanja skušnja, a tudi točnosti v izvrševanju posla bi ne bilo. Državni izdelki so tudi dražji, čeprav so slabši od zasebnih. Vsak izmed treh državnih narodov si mora svoj šolski in drugi tisk urediti po svojem duhovnem ustroju, po svoji volji in po svojem okusu.

V ministrstvu prosvete se je vršilo posvetovanje o tem. Podoba je, da bo uredba o državni tiskarni izpremenjena; glede zakona o šolskih knjigah in učilih, ki je bil sklenjen 1929, leta od Živkovičeve vlade in mu je bil namen zenačenje, pa še ni izrečena odločilna beseda.

Francoske žene so si pribojevale izboljšanje. Novi francoski zakon je prinesel ženam nove pravice. Prejšnji je bil zelo podoben našemu, ki prišteva k mladoletnim: slaboumne, blazne in poročene žene. Francoski pa je prišteval med brezpravne: deco, norce in poročene žene. Leta 1907. so si žene v Franciji s težavo pribojevale pravico, da lahko same sprejemajo svoj zaslužek in z njim svobodno razpolagajo. Z novim zakonom se žena ne prišteva med brezpravne. Pri porokah ne smejo namreč duhovniki in župani govoriti nevestam, da morajo biti svojim možem pokorne. Če je mož nasproten ženinemu poklicu, se ta lahko pritoži pri sodišču. Žena lahko vloga tožbe, podpisuje račune in pogodbe, lahko postane sodno določeni varuh. Seveda pa to še ni vse, kar francoske žene zahtevajo. Zato se še naprej bojujejo za popolno enakopravnost z moškimi.

Vaša prva dolžnost je,
da v redu plačujete
naročnino